

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут
соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти
та хореографії

ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ
ОСОБИСТОСТІ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Мелітополь, 8-10 листопада 2018 року)

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

П24

Друкується згідно рішення Вченої Ради Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 4 від 21.11.2018

Рецензенти:

Лабунець Віктор Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Антоненко Олександр Миколайович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментального виконавства та музичного мистецтва естради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

П 24 Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2018 р.) / Відповід. ред. Н.А.Середа. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. –186 с.

ISBN 978-617-7566-48-8

Збірка містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя”. Розкриваються такі питання: соціокультурний та людинотворчий вимір педагогіки мистецтва; аксіологічні максими педагогіки мистецтва у контексті актуальних методологічних підходів до теорії і практики освіти впродовж життя; сучасні тенденції у вивченні теоретичних і практичних проблем культурного зростання особистості засобами педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії; дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з проблем музичної, художньої та хореографічної освіти; експериментальна педагогіка мистецтва для культурного зростання школяра в системі неформальної та формальної освіти; освітня реальність музично-педагогічних інновацій: реконструкція досвіду.

Матеріали збірки будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у закладах загальної, спеціалізованої середньої та вищої освіти.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)
©Н.А.Середа, 2018

ISBN 978-617-7566-48-8

ЗМІСТ

Тези

Барпій Т. Є. ПЕДАГОГІЧНИЙ АРТИСТИЗМ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
Білецька М. В., Федорова О. В. ПРОБЛЕМИ СКРИПІЧНОЇ ВИКОНАВСЬКОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	9
Брежнева С. Б. ОСВІТНЯ РЕАЛЬНОСТЬ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ: РЕКОНСТРУКЦІЯ РОЗВИТКУ ЕТНОКОНФЕСІЙНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВИТИ МЕНОНІТІВ-КОЛОНІСТІВ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ ХVІІІ – ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)	13
Василенко Л. М. АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ КОНЦЕРТНОГО ВИКОНАННЯ	17
Власенко В. А., Суптеля О. О. ОПТИМІЗАЦІЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА	21
Власенко М.І. РОЗВИТОК ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ-ВОКАЛІСТІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	25
Верещагіна-Білявська О. Є. СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ МУЗИКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА	27
Врубель Г. Ф. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ФОРМУЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ “ДИРИГЕНТСЬКА КОМПЕТЕНЦІЯ”	31
Гайдай К. О. ОСНОВНІ ТРУДНОЩІ ВИКОНАВСЬКОГО ВТІЛЕННЯ ПОЛІФОНІЧНИХ ТВОРІВ	34
Германова Д.О. ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	37
Губіна Л. О. УМОВИ РОЗВИТКУ СПІВАЦЬКОГО ГОЛОСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	40
Гулько Н. О. СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД У ВОКАЛЬНО-МЕТОДИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА	42
Коваленко Л. В. ЗНАЧЕННЯ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ В ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА	46

орієнтованості комунікативної складової творчої діяльності з домінуванням емпатійного типу відносин; емоційної насиченості всіх видів педагогічної діяльності, діалогової взаємодії та контекстного навчання майбутніх педагогів-музикантів; спонукання до творчої самореалізації у вокальній діяльності; поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самостійністю студентів, індивідуальної варіативності форм і видів творчої роботи.

Із викладених позицій впливає розуміння завдань реалізації системно-синергетичного підходу в площині підготовки майбутнього педагога-музиканта до вокально-методичної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін – знайти й підтримати, розвинути творчий потенціал особистості студента й закласти механізми самовизначення, самореалізації, саморозвитку, адаптації, саморегуляції, самовиховання, що необхідні для творчого становлення самобутньої індивідуально-неповторної моделі професіонала.

УДК:[378.015.31:159.947]:78.071.2

Л.В. Коваленко

концертмейстер кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ЗНАЧЕННЯ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ В ВОКАЛЬНО-ХОРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА

Анотація: Розкрито значення вольових якостей в діяльності музикантів-виконавців з курсу “хоровий клас” та необхідності налагодженості внутрішньої саморегуляції. Розглядаються параметри вольової людини та такі атрибути волі як, впевненість. Окреслюються показники волі музиканта-виконавця на курсі “Хоровий клас”.

Ключові слова: вольові якості, виконавська воля, показники волі, вольові параметри, музикант-виконавець.

Annotation: The value of volitional qualities in the activity of musicians studying the course “choral class” and the necessity of establishing internal self-regulation are determined. The parameters of a volitional person and such attributes of will as confidence are considered. Indicated the indicators of will on the course “Choir class”.

Key words: volitional qualities, performance will, indicators of will, the parameters of will, performer music.

Професія музиканта-виконавця з курсу “хоровий клас”, безумовно, вимагає логічності в організації роботи, спрямованості та регулярності в праці, тощо. Але для того, щоб музикант міг продемонструвати свої можливості йому необхідно вміння володіти собою в умовах публічного виступу, іншими словами, мати добре налагоджену внутрішню саморегуляцію. Воля є обов'язковим

психологічним компонентом, що впливає на сценічну витримку під час виступу на сцені. Вона дозволяє виконавцю свідомо і активно управляти як своєю емоційно-дієвою сферою, так і артистів хору (за умови виконання обов'язків диригента). Воля виражається в тому, наскільки людина здатна свідомо справлятися з труднощами і перешкодами на шляху до мети, наскільки вміє керувати своєю поведінкою, підпорядкувати свою активність певним завданням. Одним із ваговим проявом волі в виконавській діяльності музиканта є в уміннях утриматися від будь-чого, що ускладнювало б перехід бажань та рішень у дії. Розглядаючи структуру художньо-творчих здібностей музиканта-виконавця воля виступає в якості специфічної складової, яка не тільки визначає регулярність творчої роботи, а й дає уявлення про її масштаби, продуктивність та якість. Педагоги-музиканти наголошують, що не стільки технічна сторона роботи скільки нестача виконавської волі у музикантів-виконавців гальмують їх професійне зростання. При превалюванні емоційної сфери над інтелектуальною виконання хорових творів втрачають форму та художню образність. Домінування автоматичної функції веде до неосмисленої інтерпретації хорового твору. Тому питання виховання, тренування, організації виконавської волі у музикантів-виконавців з курсу “Хоровий клас” постає одним з найважливішим, бо саме вольові якості музиканта-виконавця допомагають боротися з занепокоєнням і страхом на сцені та допомагають досягти органічної єдності емоційного і раціонального початку творчості. Музикант-виконавець у хоровому класі має проявляти такі показники волі як гнучкість розподілу уваги, витримка (фізична і психологічна), управління власним емоційним тонусом чи емоційною сферою хорових виконавців, поєднання заданості до імпровізаційності, а також не менш важливим, здатність переживати почуття задоволеності своєї виконавської діяльності [4].

Боротися з занепокоєнням і страхом на сцені, що охоплює багатьох музикантів-виконавців, допомагає добре вихована, натренована, суворо організована виконавська воля. При відсутності такої волі заняття музично-виконавської діяльності можуть стати практично безперспективними. Сучасна психологічна наука розглядає волю як психологічний процес, що полягає в здатності до активної планомірної діяльності. Вольовий акт починається з самостійної постановки мети, спрямованої на досягнення якогось нового результату необхідного не тільки “для себе”, але й “для інших”, оскільки виконавська діяльність в хоровому класі є різновидом вольового акту та призначена для глядачів, та самостійна постановка мети повинна виходити від музиканта-виконавця. Тому йому потрібно абсолютно точно представляти, що він повинен зробити на сцені. А вийшовши – змушувати себе зусиллям волі втілювати все намічене [1].

У процесі освіти і виховання воля піддається розвитку і вдосконаленню. У початківця музиканта-виконавця з'являється

впевненість і творча переконаність. Впевненість – атрибут волі, яка підтримує та живить, почуття впевненості у собі. Безумовно, тільки досвідчені музиканти-виконавці можуть навіяти собі, що твір вивчено надійно, і саме ця впевненість рятує від негативних форм хвилювання. Довіра до себе, до своїх ідей, до своїх технічних можливостей є визначальним у виконавській діяльності, зокрема у класі хорового мистецтва. Такого роду впевненість може і повинна бути включена в психологічний зміст творчої діяльності людини, визначаючи її результативність [2].

Психологи визначають сім параметрів вольової людини: ініціативність, рішучість, енергійність, наполегливість, принциповість, самостійність, самоконтроль, Рішучість, енергія, самоконтроль прямо і безпосередньо пов'язане з музично-виконавською діяльністю. Допомагаючи долати різні перешкоди: лінь, небажання, поганий настрій, пасивність, почуття страху, наявність протиріч для спонукання чи протидія інших людей – вони дозволяють встояти в ситуаціях сценічно-концертного характеру. При найближчому розгляді вольової якості особистості пов'язані також з гарячим бажанням досягти будь-якої мети, з глибиною інтересу до предмету, фізичним самопочуттям суб'єкта. Сміливість і рішучість залежать від рівня знань у певній галузі виконавської діяльності, а наполегливість і завзятість можуть бути пов'язані з ригідністю нервових процесів. Для того щоб розвивати саме ці вольові параметри у музиканта-виконавця його необхідно ставити в якості спеціальної педагогічної задачі, які полягають в закріпленні та розвитку її позитивних властивостей (дисциплінованості, ініціативності, сміливості, наполегливості, принциповості, самокритичності та самовладанні) [1].

Психічна і емоційно-вольова регуляція взаємопов'язані. Тому важливо приділяти увагу таким рисам волі як витримка і самовладання. Саме ці риси являють собою внутрішню спонукальну силу, іншими словами вольову дію чи акт. Позитивні емоції, само підбадьорювання разом з вольовим актом сприяють виробленню міцних умовно-рефлекторних зв'язків. Поширенням варіантом який спонукатиме розвитку витримки та самовладання є створення штучної стресової ситуація, тобто у процесі підготовки до концертного виступу для музиканта-виконавця штучне моделюють стан, близького до сценічного [3].

Виконавська діяльність протягом усього курсу “Хорового класу” вимагає регулярного і систематичного “тренажу”. Мистецтво виконання і нерозривно пов'язане з ним виконавська воля, необхідно практикувати і розвивати, щоб музикант-виконавець зміг продемонструвати свої можливості, своє творче “Я” в будь-якій стресовій (сценічно-концертній) ситуації.

Таким чином, в діяльності музиканта-виконавця з курсу “Хоровий клас” важливим компонентом є його вольові якості. “Людей, які добре

відчувають музику, багато, чимало людей, здатних створити цікавий, яскравий виконавський план... Тим часом. яка користь від самого талановитого плану, якщо в артиста не вистачає необхідної для його реалізації виконавської волі”. Підводячи підсумок, необхідно зауважити, що тільки добре виховані вольові якості здатні подолати страх та занепокоєння, що охоплює багатьох музикантів-виконавців, звільнити від непотрібної суєти, показуючи задумане не як дію попередньої муштри, а як творче особисте надбання [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Готсдинер А.Л. Музична психологія / А.Л. Готсдинер – М. : Проспект, 1993. – 480с.
2. Психологія музичної діяльності / Під. ред. Ципіна Т.М. – М. : СФЕРА, 2003. – 422с.
3. Петрушин В.І. Музична психологія / В.І. Петрушин – М. : ВЛАДОС, 1997. – 518с.
4. Живов В.Л. Хорове виконавство: Теорія. Методика. Практика: Учеб. посібник для студ. вищ. навч. закладів / В.Л. Живов- М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. - 272 с.

УДК [37.018.54:7]:001.895

Н.М. Коваленко

директор позашкільного закладу, викладач першої категорії

Комунальний заклад «Азовська дитяча школа мистецтв»

Бердянської районної ради

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МУЗИЧНОГО НАПРЯМКУ В АЗОВСЬКІЙ ДИТЯЧІЙ ШКОЛІ МИСТЕЦТВ

Анотація. Розглядаються шляхи впровадження інноваційних технологій навчання музичного напрямку в дитячій школі мистецтв. Актуальним завданням педагога музичного класу є створення творчого естетично-емоційного середовища для учнів, виховання в них високого культурного рівня й моральних якостей. Викладачами розробляються креативні уроки на основі сучасних інноваційних авторських методик, втілюються ігрові, активні та проектні методи навчання музики. За допомогою нових комп'ютерних і мультимедійних технологій досягається ефективне поєднання теоретичного й демонстраційного матеріалу. Усвідомлення потреби в інноваційному навчанні розширює обрій дидактичних пошуків для викладача дитячої школи мистецтв.

Ключові слова: інноваційні технології, музична освіта, творчий розвиток особистості, дитяча школа мистецтв, метод проектів, комп'ютерні технології.

Annotation. The paper is concerned with the ways of introduction of innovative technologies of teaching the musical direction in the Children's School of the Arts. Creating imaginative aesthetic emotional environment